

NOTAT: I forbindelse med projekt; Økologisk produktion under nye rammevilkår bestemt af recipienternes følsomhed støttet af:

Udarbejdet af: **Malene Hangstrup Kræfting**

Dato: 19. december 2017

EMNE: Rapport Case 2

I forbindelse med at landmanden var inde og få lavet mark og gødningsplan ved Thor Bjørn Kjeldbjerg, gennemgik vi de mulige tiltag der kunne laves på hans bedrift, for at mindske kvælstofudvaskningen. Samt hvilken økonomisk og arbejdsmæssig pris det vil have. De foreslåede tiltag består af længere liggetid for græsmarkerne, ribbehøstet vårbyg efterfulgt af en mellemafgrøde og brug af efterafgrøder 2. år efter ompløjning af kløvergræs.

Siden 2015 har LM valgt at ændre på markdriften, således at han nu har ærtehelssæd med kløvergræsudlæg efterfulgt af 3-4 år med kløvergræs som efterfølges af to år med rug. Årsagen til at han vil så rug efter kløvergræs i stedet for havre, er at han avler betydeligt højere udbytter i rugen i forhold til hvad han kan avle i havre. Første år efter kløvergræs avler han i omegnen af 80 hkg/ha rug, andet år efter kløvergræs avler han i omegnen af 65 hkg/ha rug. Derfor har han valgt denne løsning ud fra et økonomisk synspunkt. Vi gjorde LM opmærksom på, det er meget uhensigtsmæssigt at have rug efter kløvergræs, da det giver et betydeligt højere kvælstoftab, end hvis man dyrker vårsæd det første år efter kløvergræs.

LM var positiv overfor at lade græsmarkerne ligge længere end 3 år. Han har tidligere haft god succes med at lade græsmarkerne ligge 4 år og eventuelt iså græsfrø, uden nævneværdigt udbyttetab. Den mælkeproducent som LM samarbejder med kan sagtens aftage det ekstra græs som bliver produceret. Græsmarkerne lægges ikke om bare fordi de er tre år gamle, de omlægges hvis de bliver for tynde og dårlige. Fordelen ved at lade kløvergræsset ligge længere tid, er at man sparer penge og tid på at skulle lægge en ny græsmark ud.

LM var skeptisk ved at så græsudlæg i rugen, da han mener behandlingen vil skade afgrøden. Han vil dog gerne så en korsblomstret afgrøde efter høst, som vil tjene som mellemafgrøde det første år efter ompløjning af kløvergræsset inden der sås rug igen, og som efterafgrøde andet år efter ompløjning af

NOTAT: I forbindelse med projekt; Økologisk produktion under nye rammevilkår bestemt af recipienternes følsomhed støttet af:

kløvergræsset. Rugen bliver altid høstet tidligt, i slutningen af juli, senest i starten af august, da den høstes med ca. 30 % vand og crimpes. Så der er rig mulighed for at etablere en korsblomstret efterafgrøde rettidigt så den kan nå at yde noget. LM har ikke de store udfordringer med rodukruddt, på bedriften, så det er sjældent, der er behov for at foretage rodukruddtsbekæmpelse i efteråret, derfor er der god plads til efterafgrøder i systemet.

Der er en omkostning ved at etablere efterafgrøder. Der bliver en omkostning til etablering og frø. Etableres efterafgrøden med en tallerkenharve med frøspreader koster det ca. 200 kr./ha, omkostninger til frø er ca. 200 kr./ha. Omkostningerne til etablering kan muligvis helt eller delvist opvejes af højere udbytte som følge af større kvælstofniveau i jorden.

Et andet tiltag vi diskuterede var, at så byghelsæd i stedet for ærtehelsæd til at udlægge kløvergræsset i. Herved vil der komme mindre kvælstof ind i systemet. LM har flere år oplevet ærternes vækst gå i stå på et tidspunkt og de bliver gule. Det kan godt tyde på at der har været ærter for tæt på hinanden i sædskiftet, og det måske er sædskiftesygdom der driller. En anden årsag til misvækst kan være det høje kvælstofniveau der er i jorden, som ærterne ikke nyder godt af. LM er villig til at prøve at udlægge kløvergræsset i byghelsæd hvis den mælkeproducent han samarbejder med kan bruge byghelsæden.

Vi foreslog også LM at snitte halmen og lade den blive på markerne, men det var LM ikke interesseret i, da han har aftagere til alt halmen.

Opsamling:

LM driver sædskiftet med ærtehelsæd med udlæg af kløvergræs, herefter ligger kløvergræs 3-4 år hvorefter han har rug i to år. Han har valgt at så rug år et og to efter ompløjning af kløvergræsset, på grund af de høje udbytter han kan opnå i rugen. Han fjerner alt halmen, hvilket han også fortsat vil gøre. Fremadrettet vil han have mere fokus på at lade græsmarkerne ligge længere, inden de ompløjes. Han vil så en korsblomstret afgrøde efter rugen både år et og to efter ompløjning af kløvergræsset. LM vil prøve at så byghelsæd i stedet for ærtehelsæd, hvis han kan afsætte byghelsæden.